

Fiskerinæringen frem fra glemselen

-
et historisk perspektiv på utviklingen i næringen,
ispedd noen vyer for fremtiden.

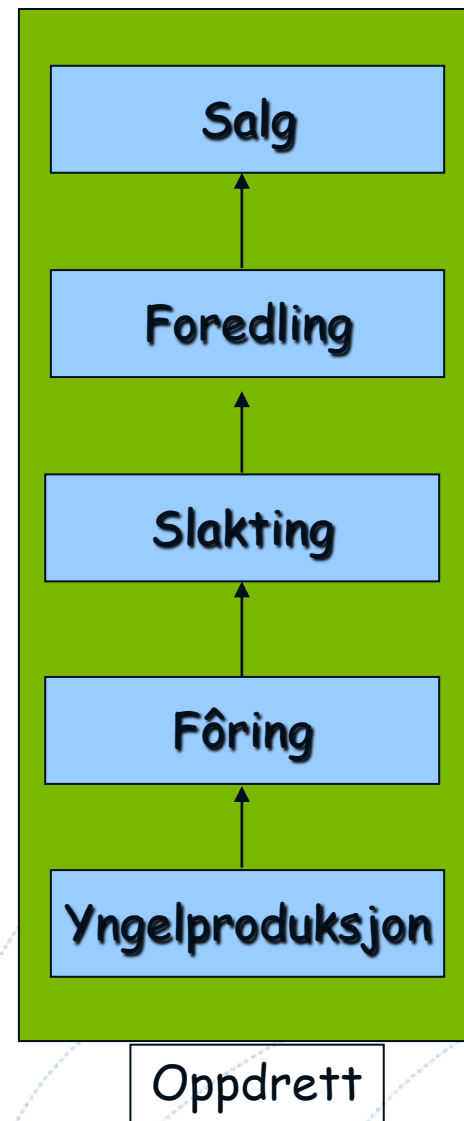
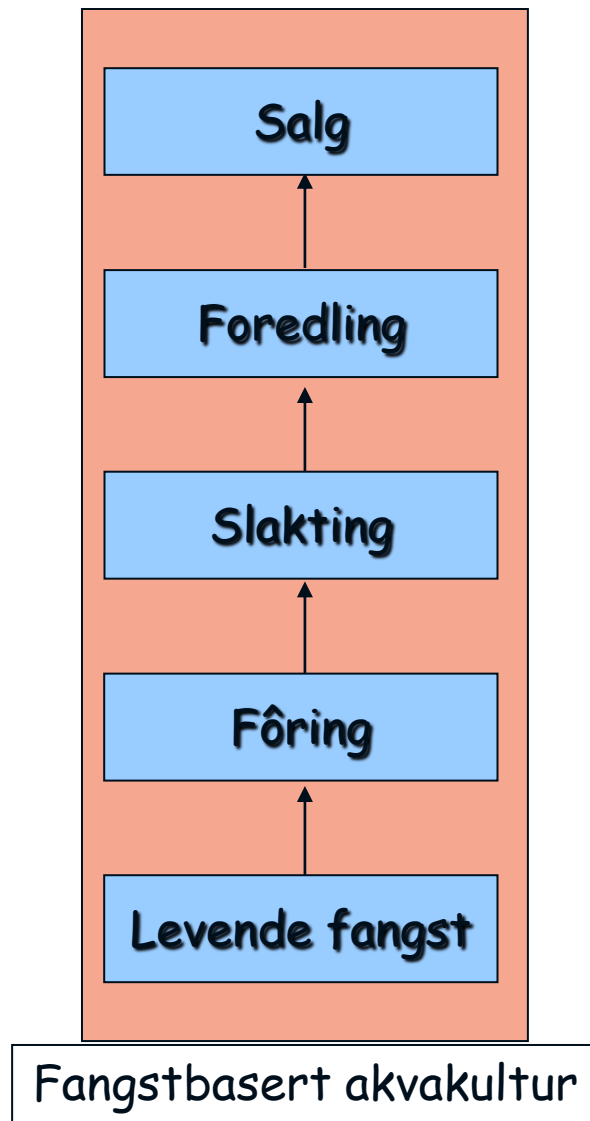
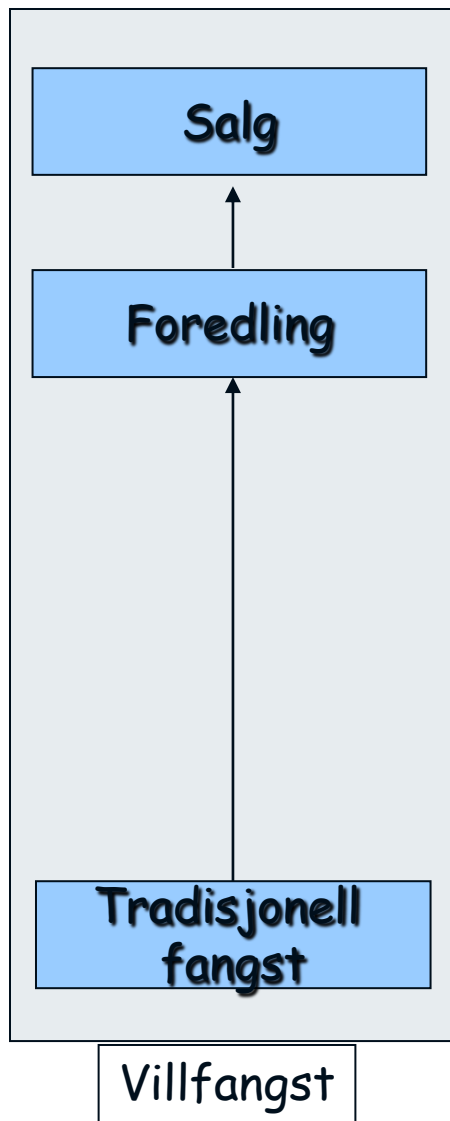
Bent Dreyer

Innhold

- Den blå åker
- Norge som global leverandør av sjømat
  - Naturgitte fortrinn og ulemper
  - Global arbeidsdeling
  - Utviklingstrekk
  - utfordringer

Den blå åker

Produksjonskonsepter

Argumenter for havbruk

- Begrensede og ofte avtakende ville ressurser
- Økt volum og verdiskaping fra begrensede ressurser
- Konsumentene foretrekker fersk sjømat
- Reduserer usikkerhet - råvaren
  - Volum
  - Kvalitet

Global produksjon av sjømat

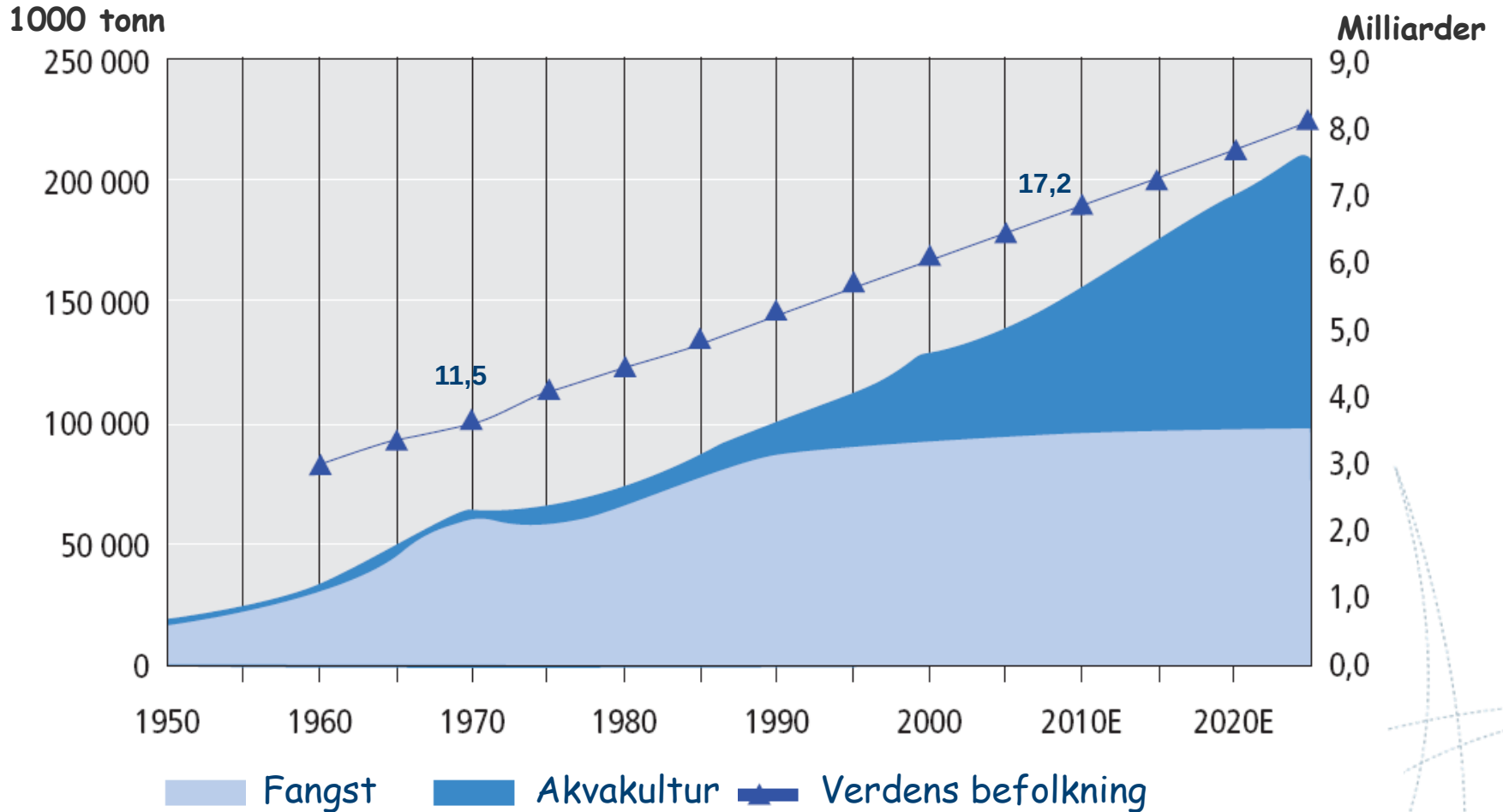

Table 11

Top ten exporters and importers of fish and fishery products

	1998	2008
	(US\$ millions)	
EXPORTERS		
China	2 656	10 114
Norway	3 661	6 937
Thailand	4 031	6 532
Denmark	2 898	4 601
Viet Nam	821	4 550
United States of America	2 400	4 463
Chile	1 598	3 931
Canada	2 266	3 706
Spain	1 529	3 465
Netherlands	1 365	3 394
TOP TEN SUBTOTAL	23 225	51 695
REST OF WORLD TOTAL	28 226	50 289
WORLD TOTAL	51 451	101 983

Naturgitte fortrinn og ulemper

Naturgitte fortrinn

- 101.000 km kystlinje - 6 ganger mer hav enn land
- Eksporterte 2,7 milliarder kg - verdi 54 milliarder NOK (2010) (+ 350 tusen tonn på 2 år)
- Oppdrett passerte vill i verdi i 2006
- > 125 land - over 10 milliarder porsjoner
- 6 porsjoner pr nordmann pr dag
- 312 tusen tonn NVG-sild i januar 2010 - 1 milliard individer

Naturgitte ulemper

- Høykostnadsland - sårbar for valutasvingninger
- Må eksportere mer enn 90%
- De ville ressursene svinger - stor usikkerhet;
  - krevende forvaltningsoppgaver
  - krevende kapasitetstilpasning
- Oppdrett sårbar:
  - sykdom
  - rømming/havari
  - arealkonflikter
  - tilgang på fôr

Europe, according to Yanko Tsvetkov

Global arbeidsdeling

Den globale verdikjede

- Råvarer kjøpes globalt
- Produksjonsanleggene i ulike ledd av verdikjeden legges der produksjonskostnadene er lavest
- Drivkrefter; Endringer i handelspolitikk og teknologi

Internasjonal arbeidsdeling

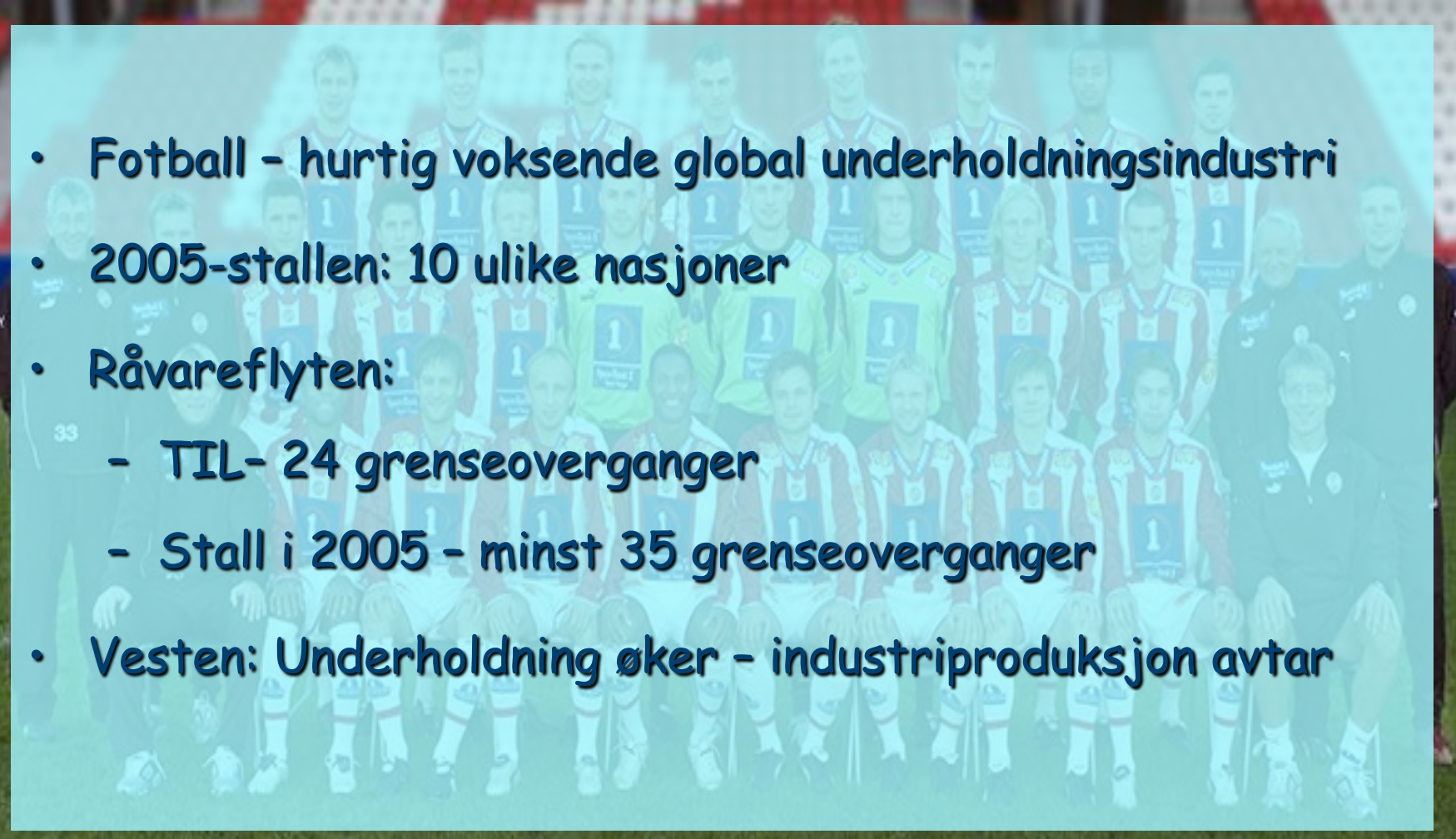
- Lokal ressurs i Tromsø - snø
- 8m 1996/97 og 7m 99/00
- Langnes/Gardermoen
- Snø i Tromsø og sand i Sahara
(lite verdifulle ressurser)

Foto: Jan Fredrik Frantzen

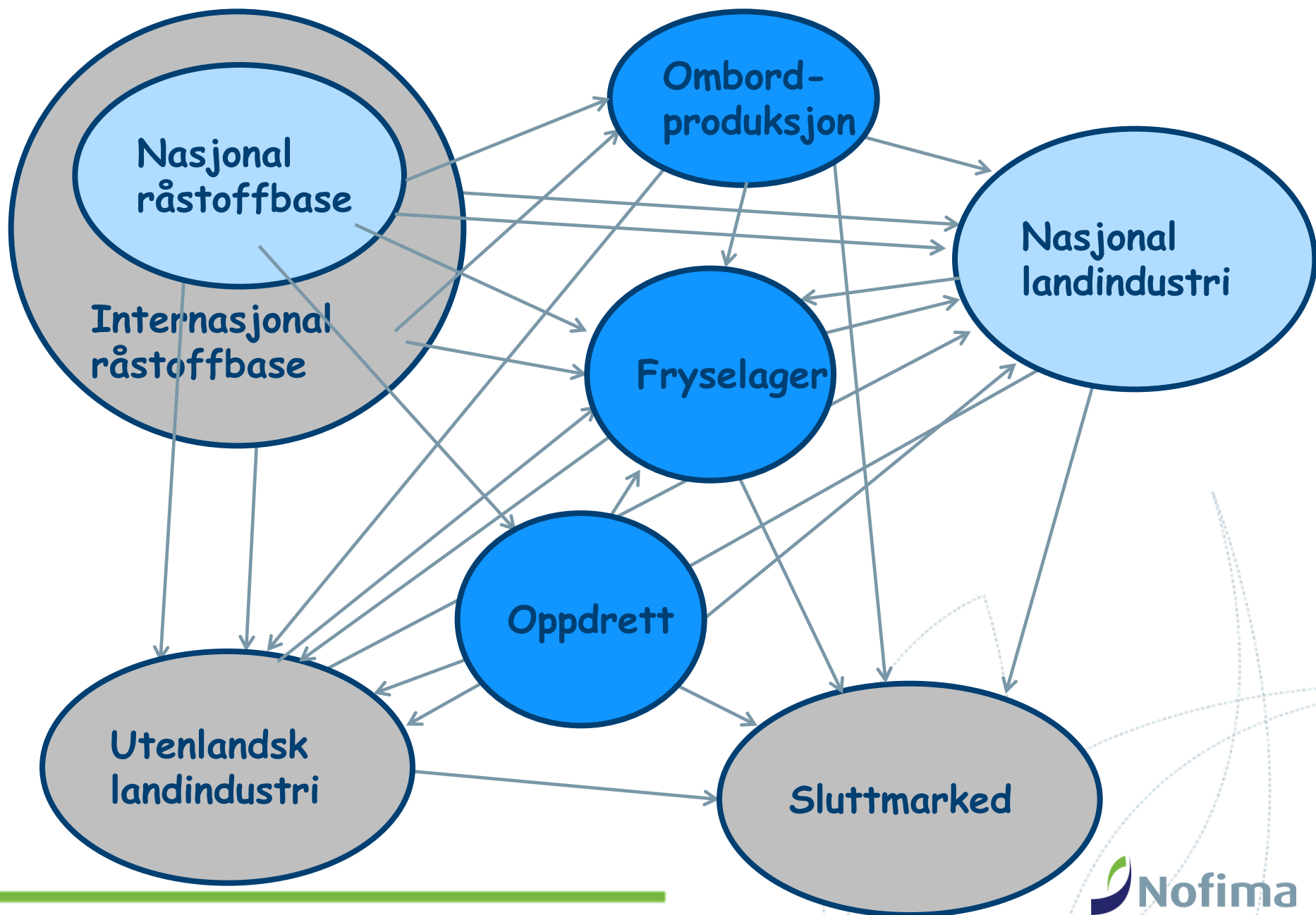
Sport - TIL 1995

- Vinteridrett - langt mellom de store stjernene fra Tromsø
- Fotball - grønt gress og kortbukse (Stillongs, hansker og lue er feigt)
- Sportslig prestasjon - væravhengig (verdens beste lag i nordvestkuling og snøbyger)
- Globalt hurtigvoksende marked for dyktige spillere - særlig angripere

TIL i 2005

-
- Fotball - hurtig voksende global underholdningsindustri
  - 2005-stallen: 10 ulike nasjoner
  - Råvareflyten:
    - TIL- 24 grenseoverganger
    - Stall i 2005 - minst 35 grenseoverganger
  - Vesten: Underholdning øker - industriproduksjon avtar

Globale vare- og kapitalstrømmer i endring

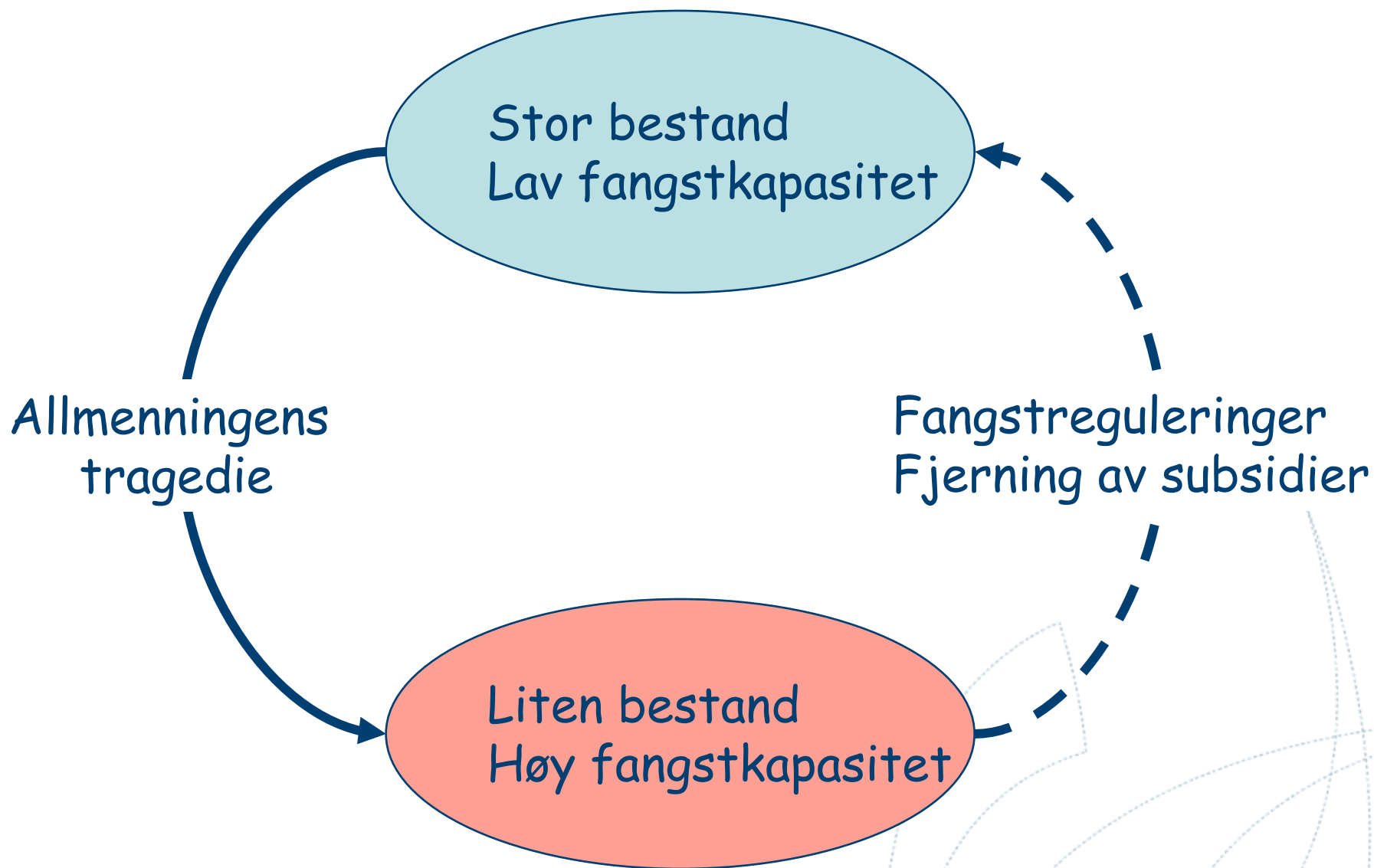

Lokale fortrinn i en global økonomi

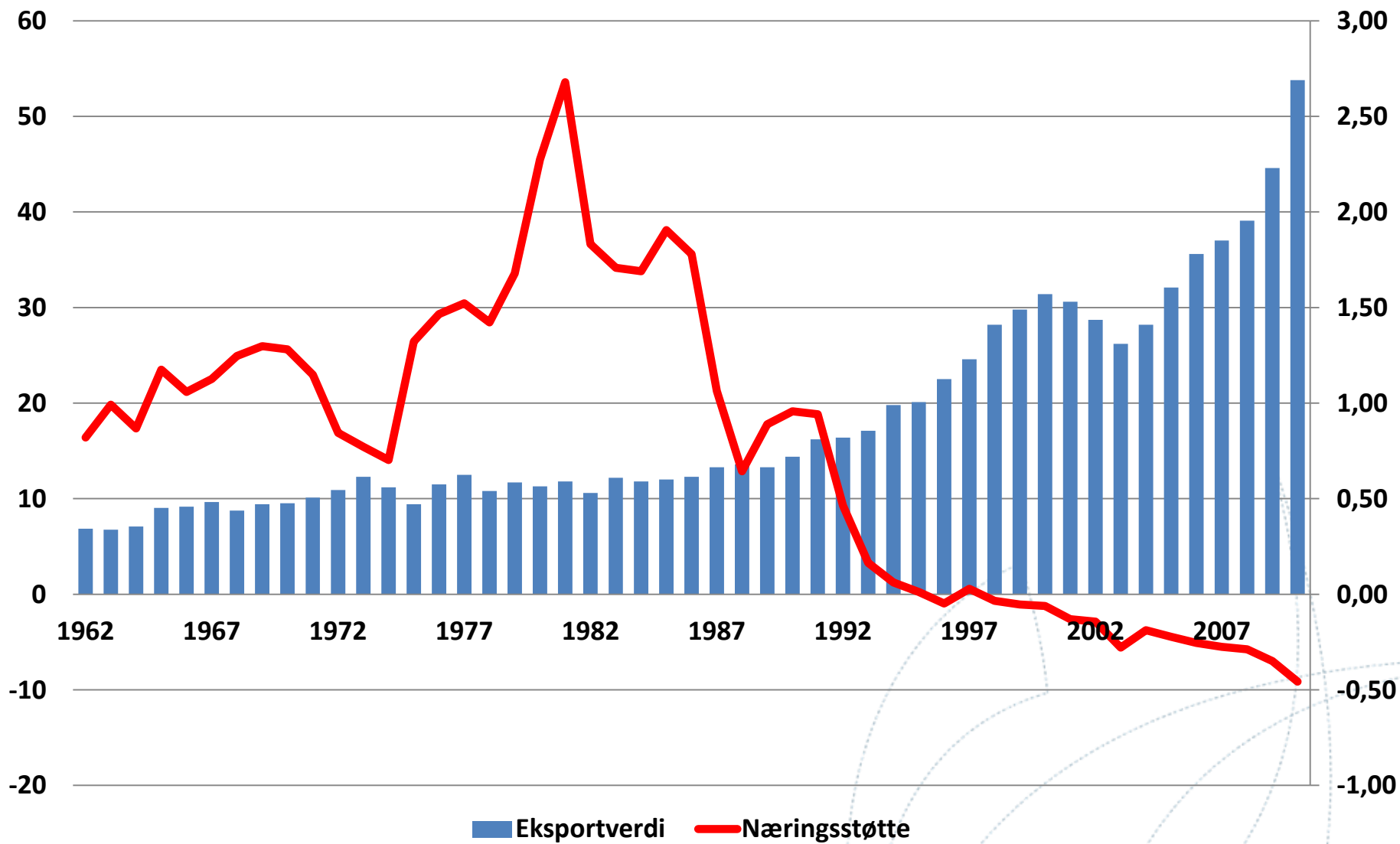
- Lokale fortrinn i form av reint hav, verdifulle bestander og produktive oppdrettslokaliteter
- God kompetanse til å forvalte, høste og dyrke disse ressursene
- Produserer store volum næringsrik sjømat effektivt med lave klimagassutslipp, uten subsidier, med lite sukker og uten åreforkalkende fett til et voksende globalt matvaremarked

Utviklingstrekk

Biologi og bærekraft

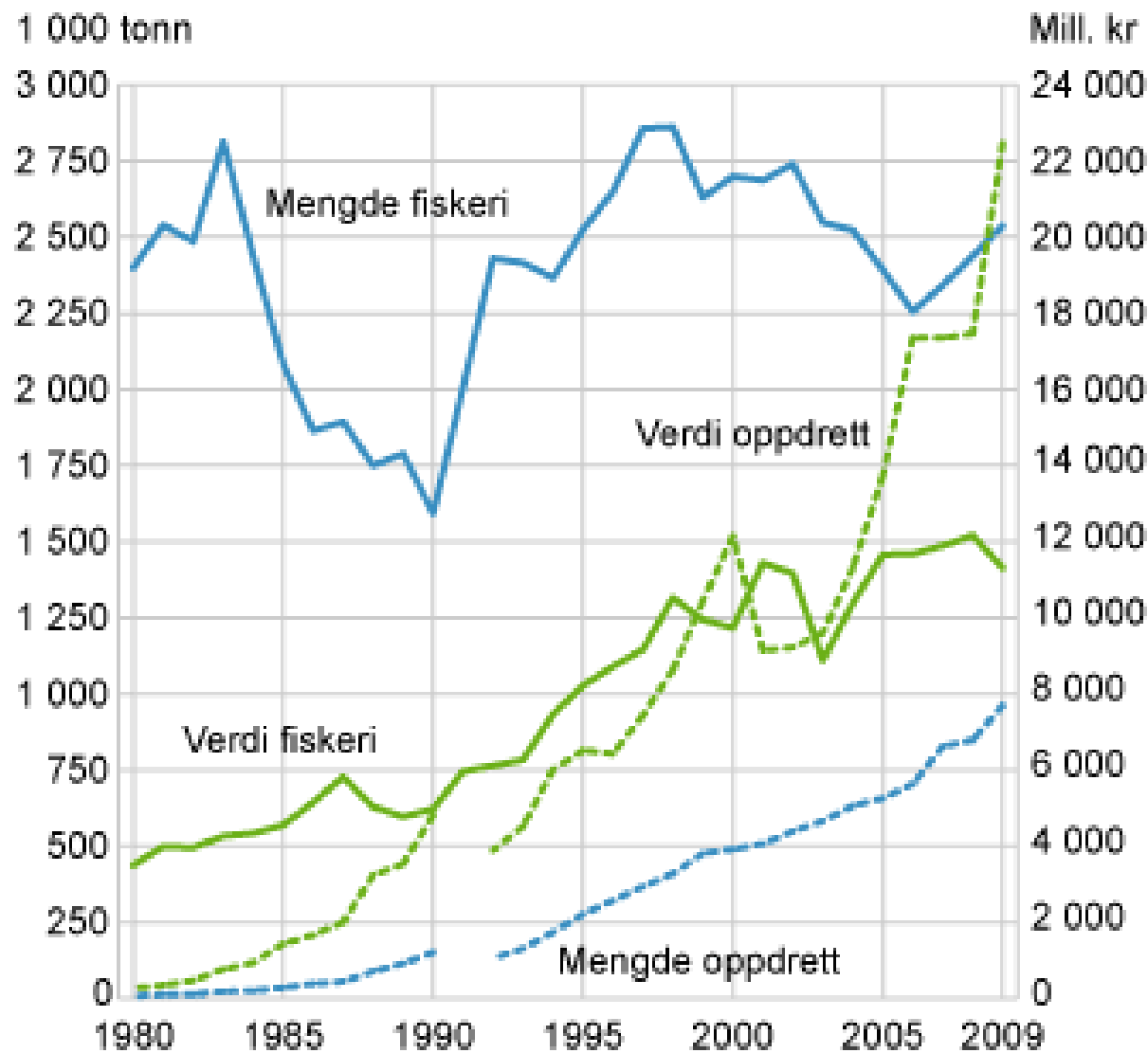

Eksportverdi

Kilde: EFF og FHF

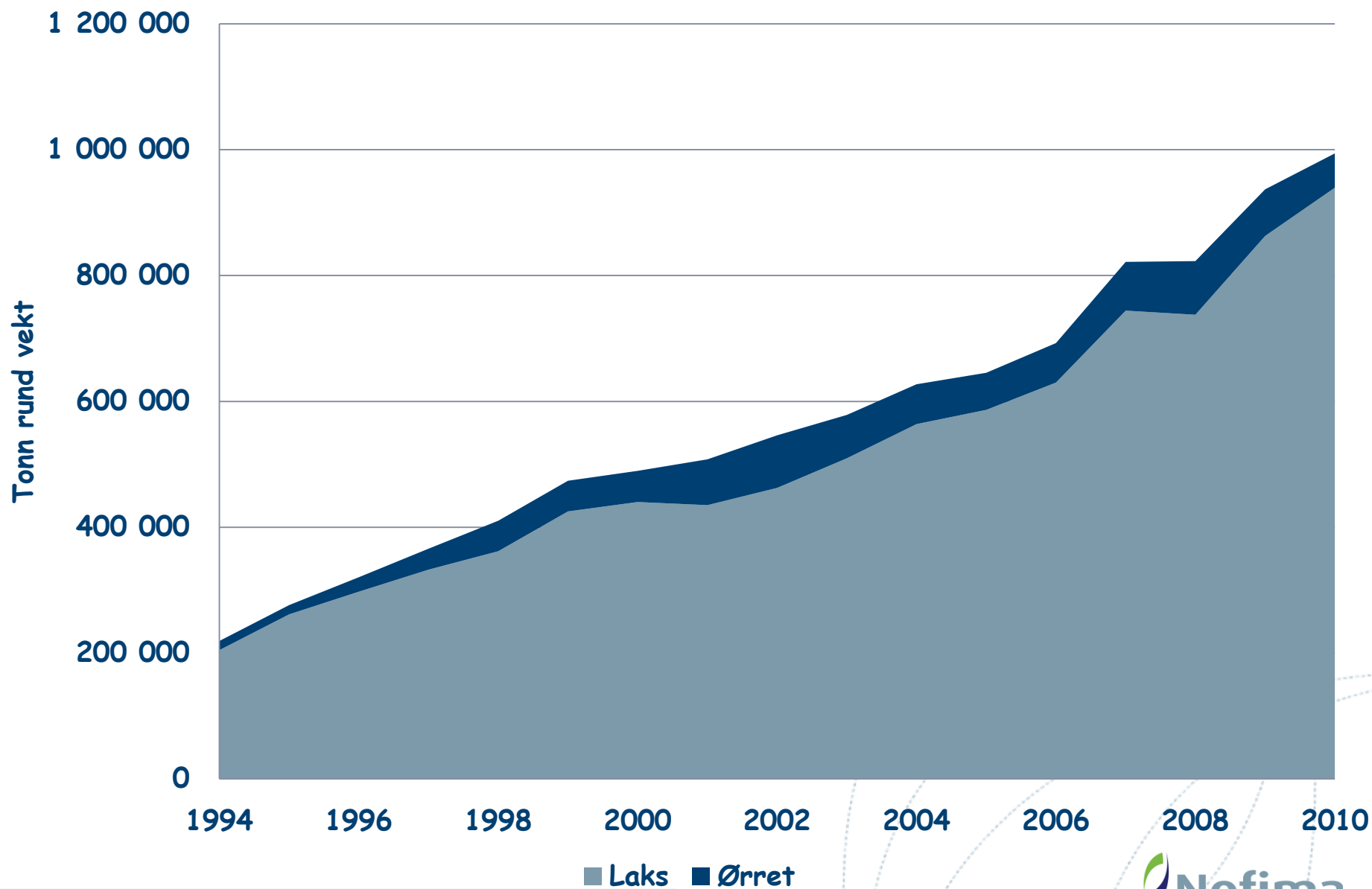
Mengde og verdi i fiskeri og oppdrett. 1980-2009

Foreløpige fangsttall

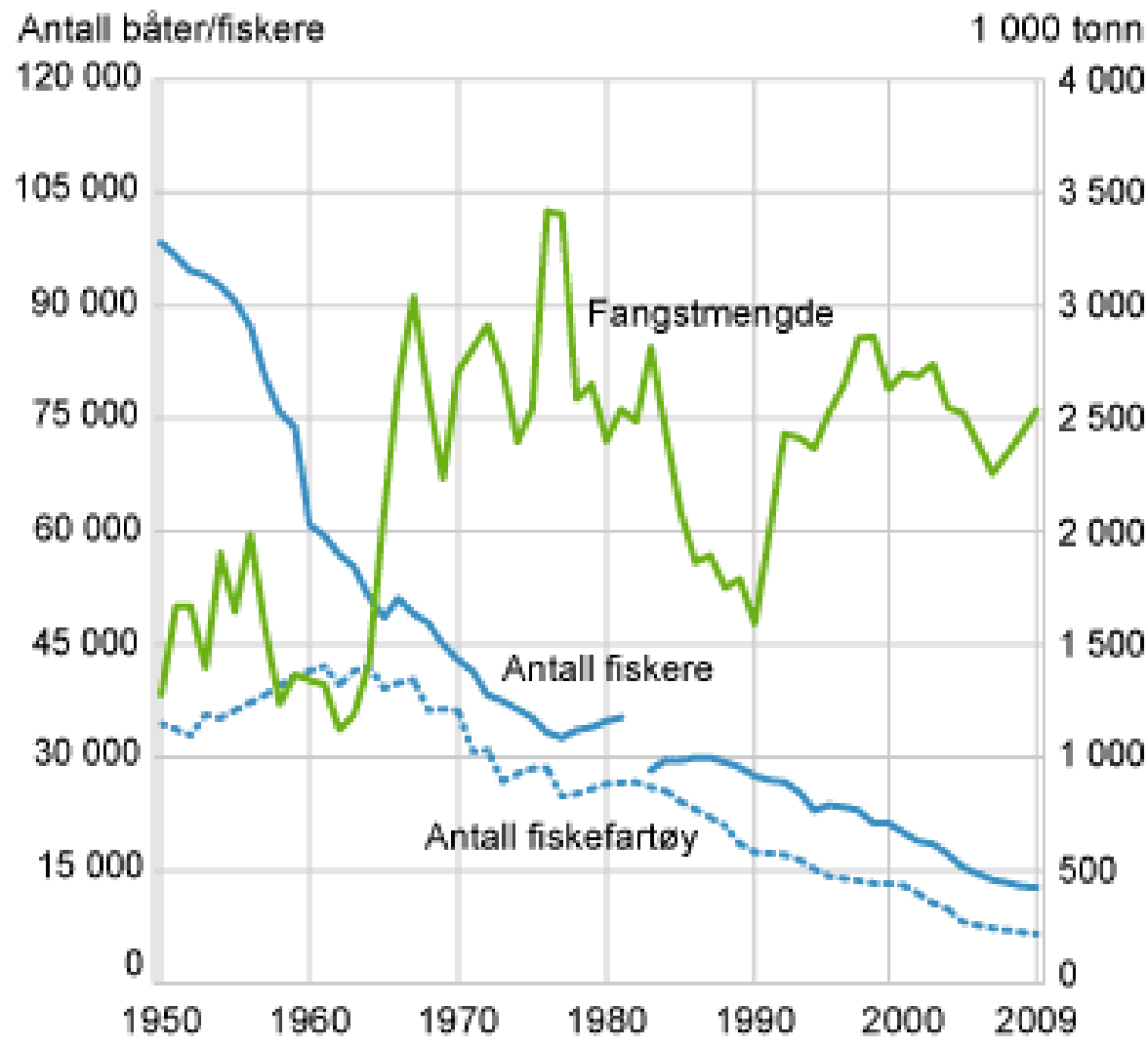
	Kvantum		Verdi	
	2010	2011	2010	2011
Norges Råfisklag	631	711	4671	5720
Surofi	192	233	1873	2035
Norges sildesalgslag	1982	1516	6784	8505
Totalt	2805	2460	13328	16260

Norsk oppdrettsproduksjon

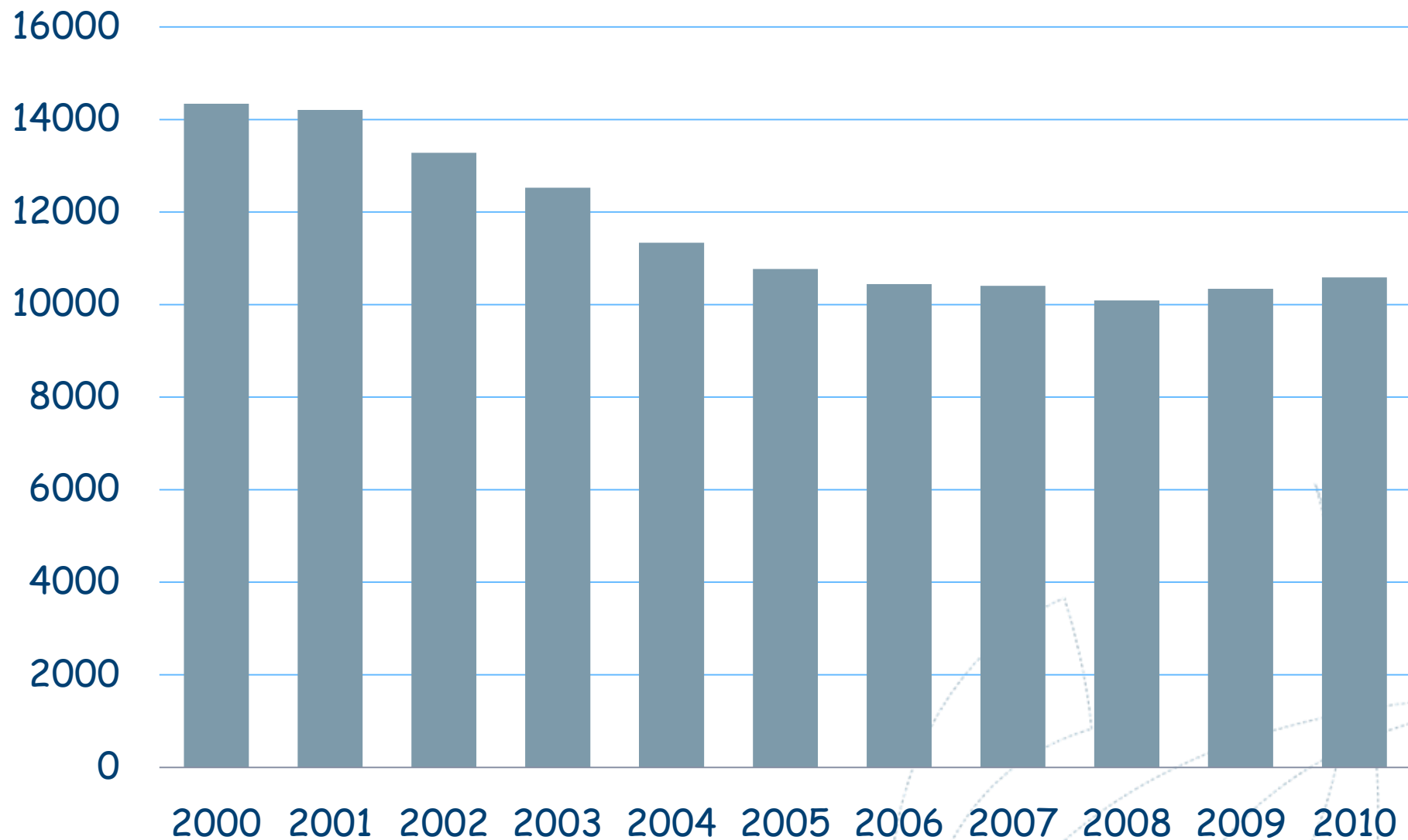

Færre hender i arbeid

Utviklingen i antall fiskebåter, antall fiskere og fangstmengde. 1950-2009

Sysselsatte i landbasert industri

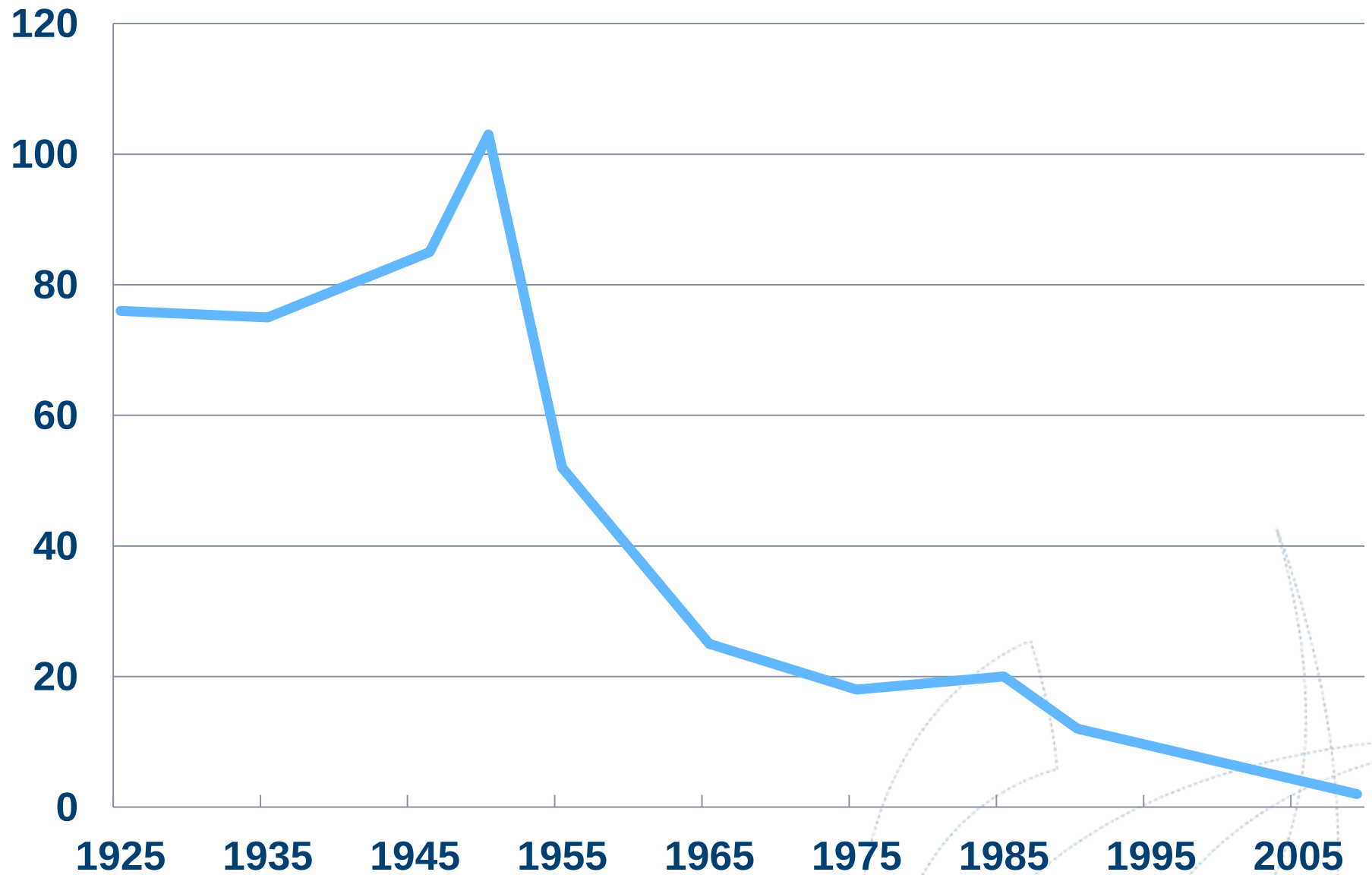
Henningsvær ca. 1970

Henningsvær 2009

Antall kjøpere i Henningsvær (inkl. kjøperfartøy)

15 meter
2009

30 meter
2004

70 meter
2010

72 meter
2004

© Vidar Lysvold

Foto: Eliassen rorbuer

Utfordringer

Magic pelagic - NVG-sild

- Ressursforvaltning:
  - Fra 88 tusen tonn 1992 til 1 mill. tonn i 2009
  - Nært bærekraftig maksimalt uttak
  - Eksportverdi i 2009: 4 milliarder kr
- Konseptutfordringen:
  - Høsting av vill ressurs
- Konkurransutfordringen:
  - 312 tusen tonn landet i januar 2010
  - Fra 60% konsum i 1998 til nesten 100% etter 2001
  - Kr 5,22 pr kg
  - Både flåte og landindustri tjener penger
- Miljøutfordringen:
  - CO₂-e/kg: 0.5 - noen bedre?

Hvordan går det med villfangsten?

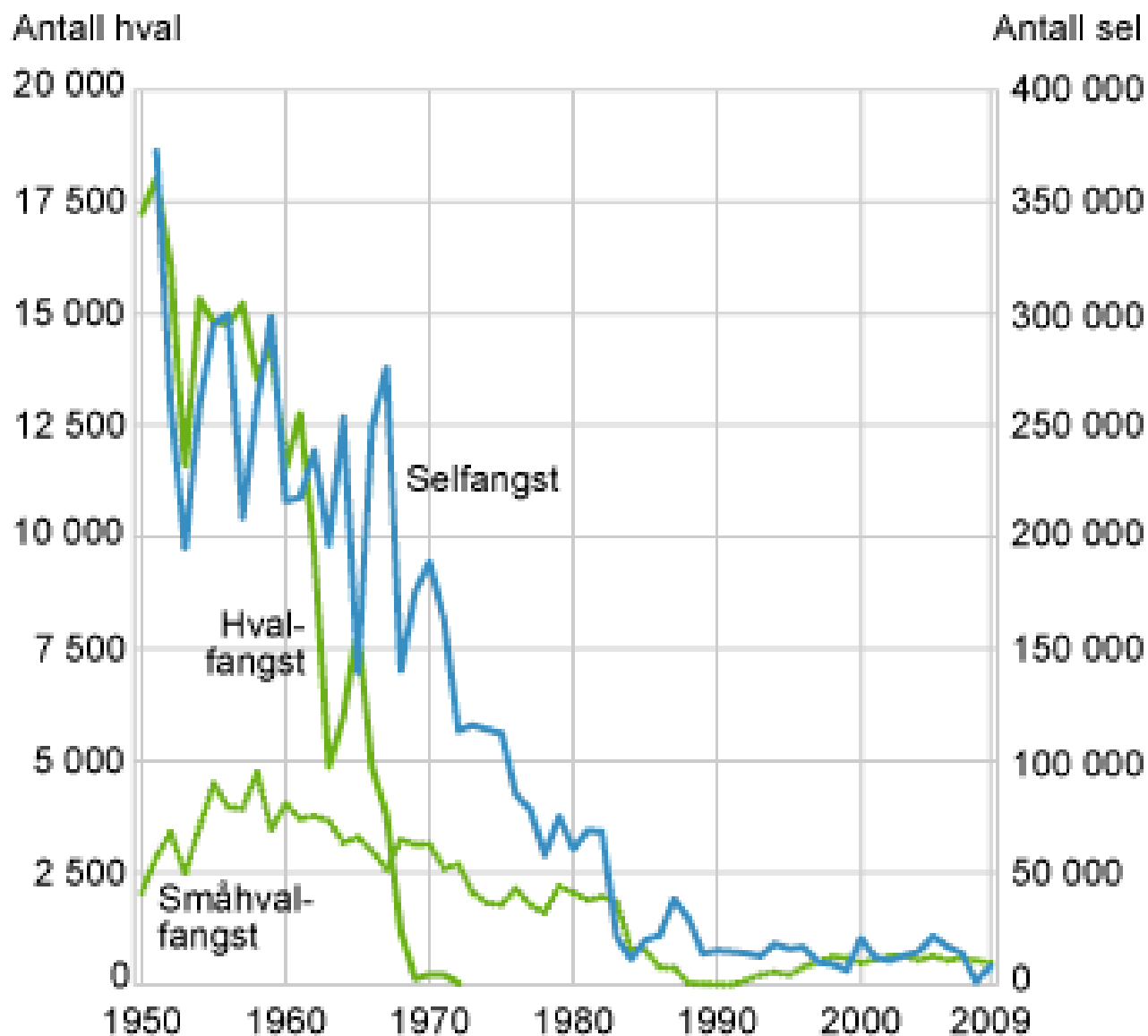
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Potensial
Torsk	212 700	192 500	195 413	233 000	271 000	319 000	340 000	560 000
Hyse	63 500	73 250	74 500	93 050	116 000	148 000	153 000	162 500
Sei	175 000	175 500	225 350	225 350	204 000	200 000	142 000	300 000
Lodde	0	0	0	233 000	245 000	275 000	221 000	1 740 000
NVG-Sild	564 200	780 800	925 980	1 002 000	894 000	602 800	508 000	1 160 000
Sum	1 015 400	1 222 050	1 421 243	1 786 400	1 730 000	1 544 800	1 364 000	3 922 500

Hvordan kan vi nå maksimalt langtidsutbytte?

Hvilke arter skal prioriteres?

Hvordan skal vi høste dem?

Sel og hvalfangst. 1950-2009

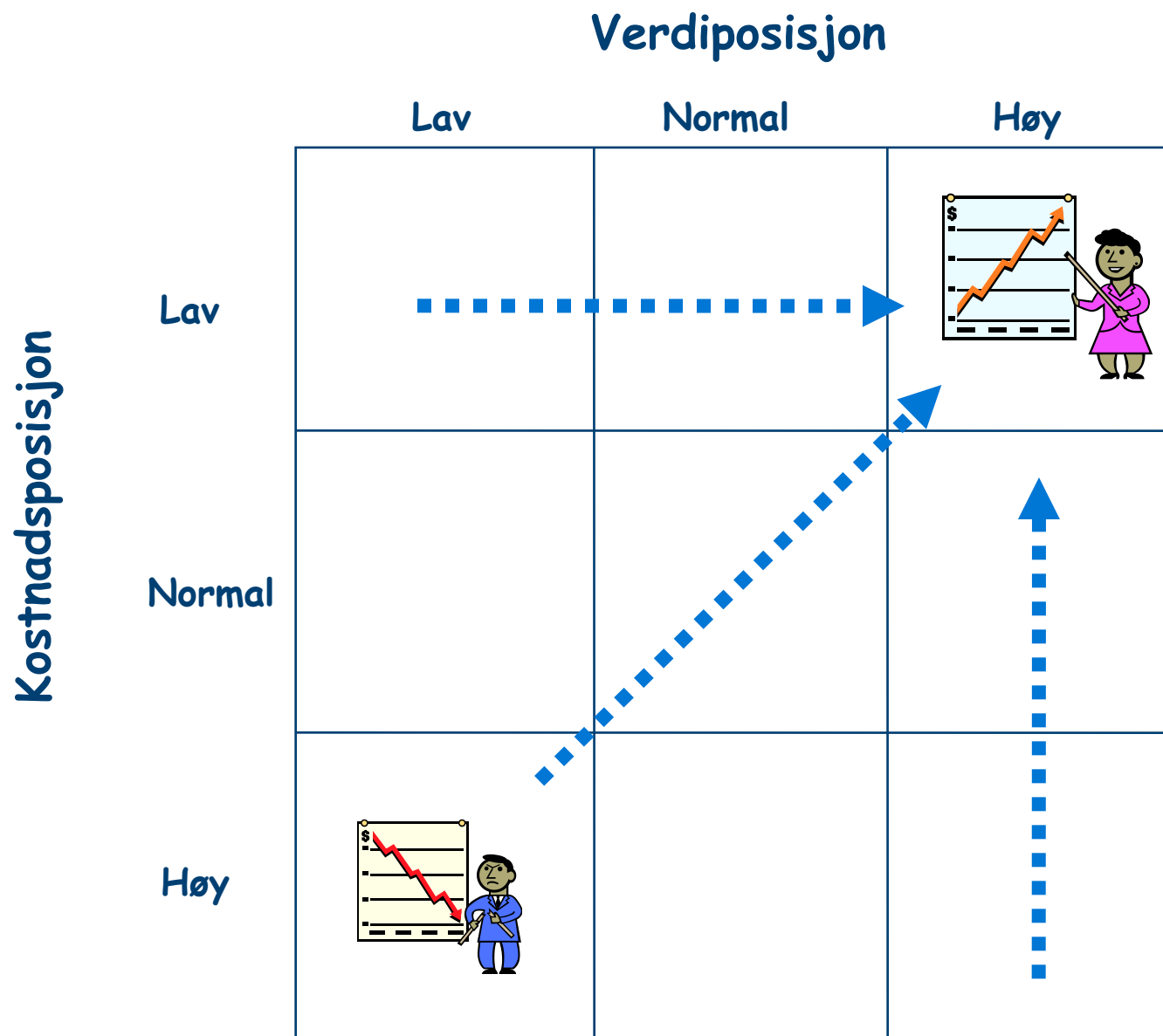
Utfordringer i oppdrett

- Hvor ble det av røya, kveita, blåskjellet, steinbiten, torsken, osv?
- Voksesmertene:
  - Arealkonflikter
  - Sykdom
  - Rømming
  - Tilgang på fôr
  - Mangel på lokaliteter

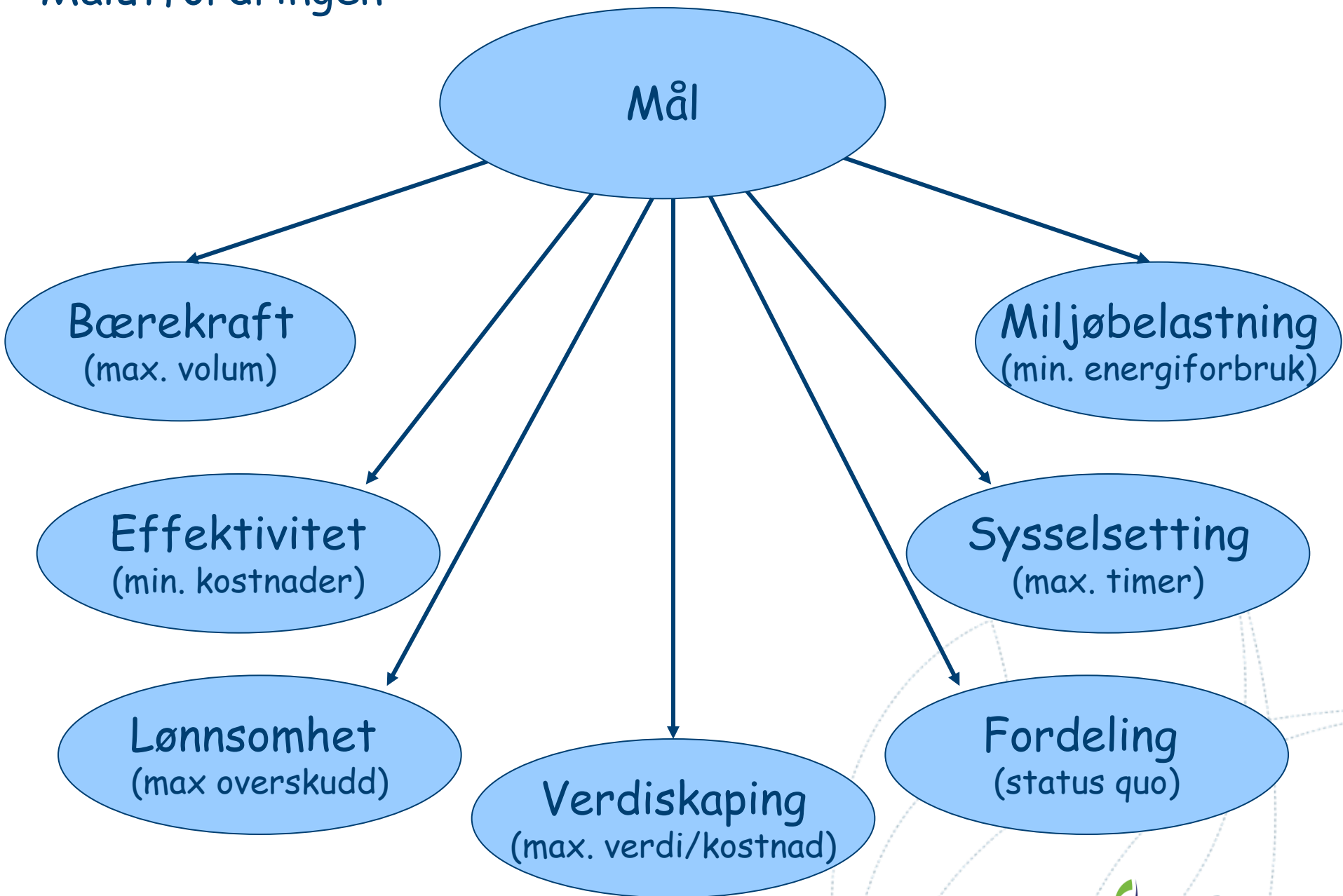
Miljøutfordringen

- En voksen torsk svømmer omlag 1000 nautiske mil hvert år for å gyte
- Gjennom et anlegg med 3000 tonn laks strømmer det 3 millioner liter sjøvann pr minutt
- Hvordan forvalte kjerneressursene bærekraftig - reint hav, produktive ville bestander og oppdrettslokaliteter?

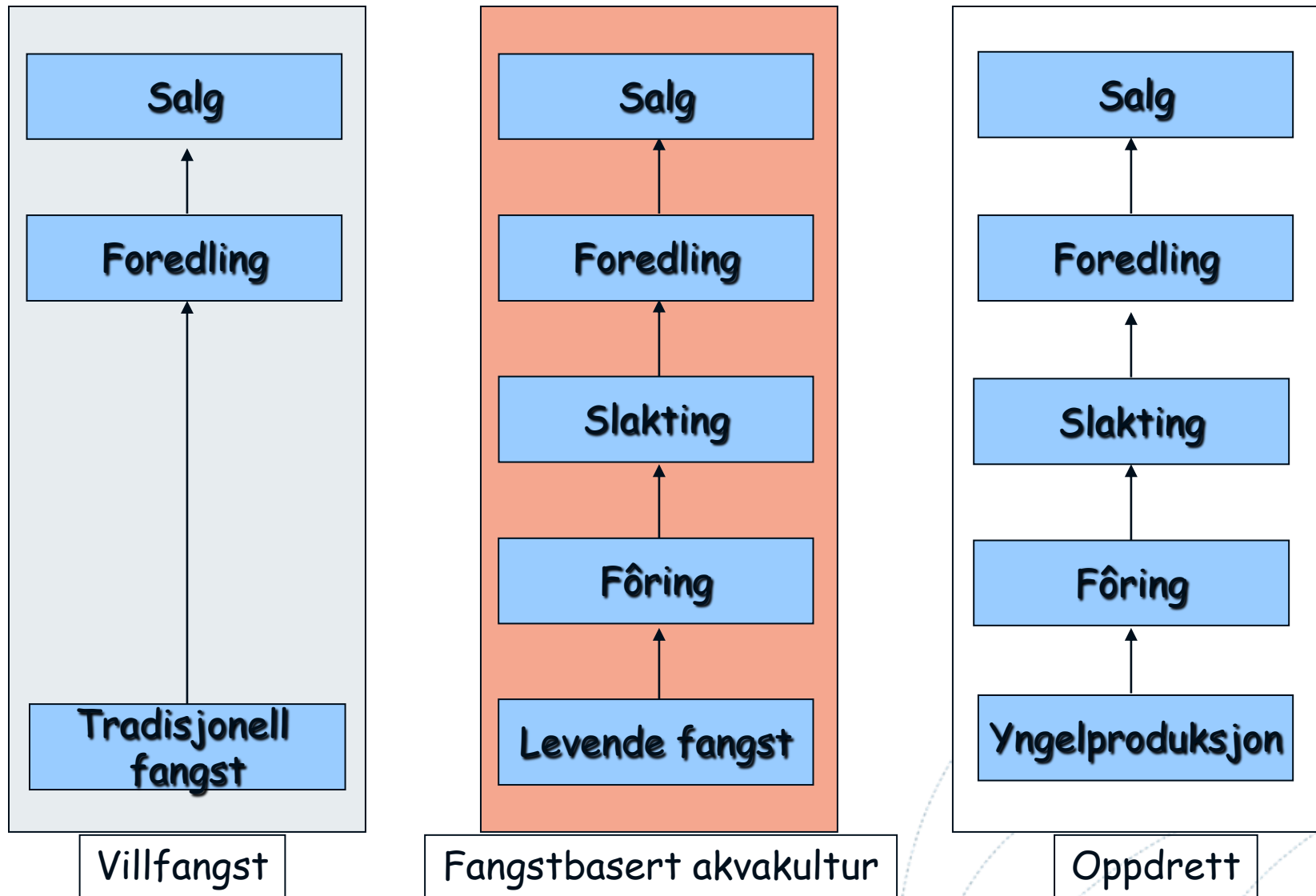
Konkurransetfordringen

Målutfordringen

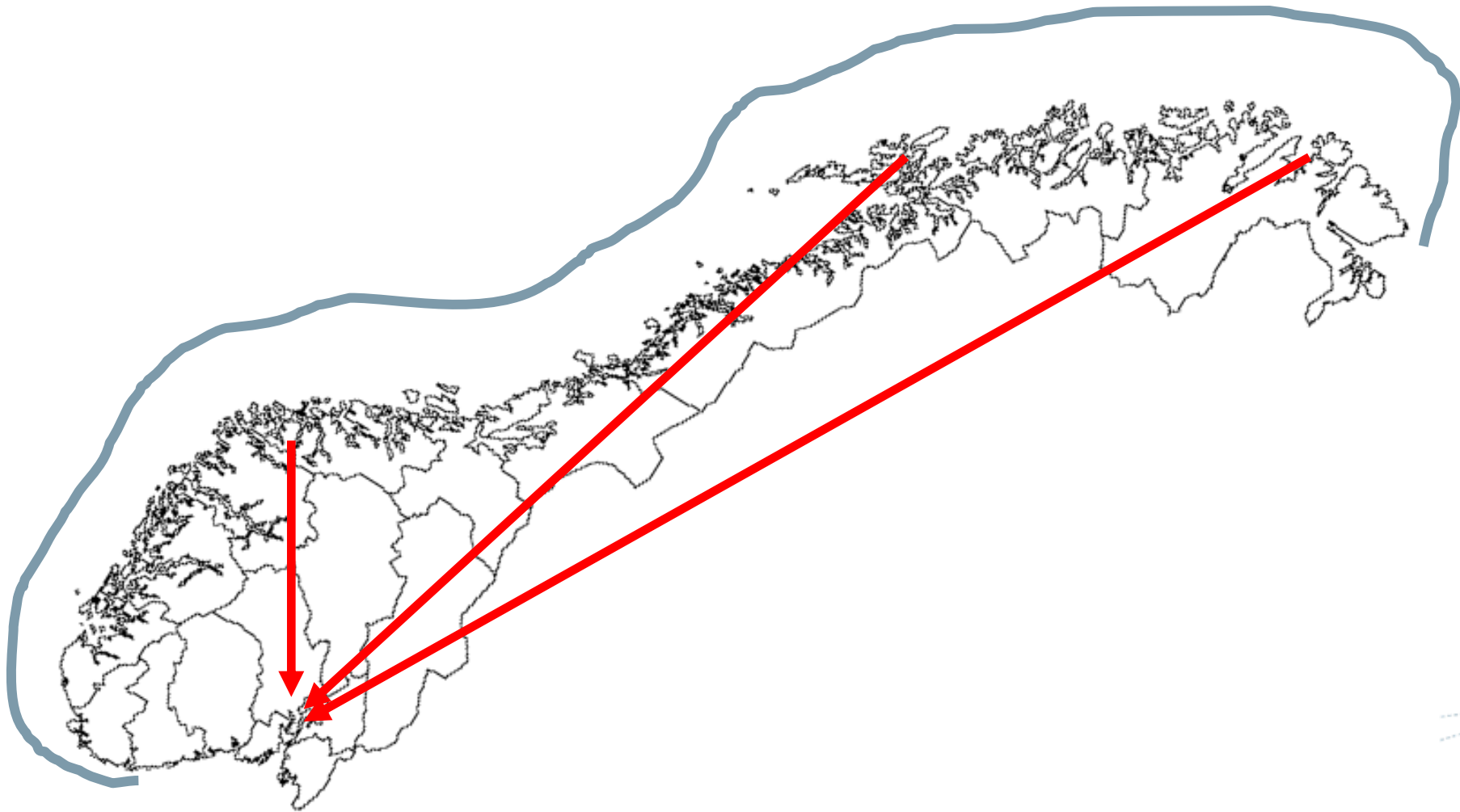

Konseptutfordringen

Hvilken art hører hjemme - hvor og når?

Og den største utfordringen er .....

Takk for oppmerksomheten!